

[Povl Brøndsted]

le øvilkår. Derfor skal vi ikke stå her og jamre og mene, at de mennesker, der bor på øerne, er en form for sociale tabere. Det er virkelig mennesker, der har glæden ved det specielle liv, som øen giver. Men selvfølgelig har vi i samfundsudviklingen og den måde, vi har organiseret samfundet på, vanskeliggjort det, der er øboens mulighed for at skaffe øboen sit øliv.

Ministeren skal have tak, fordi han fortsætter det arbejde, der har været i gang omkring problemerne på de danske småøer. Jeg mener, det er væsentligt, at det udvalg, der har afgivet nogle beretninger, arbejder videre, for at vi kan få det hele belyst fra alle sider.

Jeg kunne måske føje til her, at vi har tre store øer, vi måske somme tider glemmer, og hvis vi bliver ved med at glemme de tre store øer, kan de let komme i den samme situation som dem, vi nu i dag kalder småøer, at de ikke er selv bærende, selv om de er kommunebærende. Derfor skal vi vistnok ved en anden lejlighed sørge for at få belyst, om vi her ikke gør næsten værre ting, som er med til at skabe stagnation i stedet for ikke engang at kunne fastholde.

Bl.a. var kommunesammenlægningen i 1970 med til at fjerne selvstyret fra mange af vore småøer. Det har skabt en afhængighed af økommunerne og amterne, som har gjort, at vi har måttet tage debatten op og prøve på at finde en rimelig form for den økonomiske støtte, der skulle til. For det er en ret tung opgave for en kommune med mange øer som den, jeg bl.a. selv bebor, at skulle klare disse, selv om staten giver en tredjedel og amtet en anden. Der er også amter, der ikke kender til dette forhold. Derfor mener jeg, vi skal bede om, at man i indenrigsministeriet tager øerne med som et objektivi kriterium, når man skal regne bloktilskuddene ud; det er i hvert fald det mindste, man kan gøre for at fordele den specielle opgave. Måske kunne det også være med til at gøre midlerne til visse ting lidt større; det kan godt være nødvendigt.

Det er som regel trafikken, vi taler om som den store vanskelighed i øsamfundenes tilværelse, og da er det vigtigt at huske, at der er meget få øer, der ønsker, at færgefart skal afløses af brofart. Vi har jo på visse øer set, at broen bliver brugt til at køre fra øen af de fastboende, og de kommer ikke tilbage igen og bliver fastboende, hvorimod vi er

nødt til i vore sejlplaner altid at have en færge hjem igen – det kan nu for øvrigt godt knibe mange steder. Det er bl.a. det, der er med til at gøre det svært for øboen at deltage i former for foreningsliv, organisationsliv og kommunalt liv, et liv, som de vitterlig er en del af. Aftenfærgerne vender hjem så tidligt, at de ikke kan komme hjem samme aften, og så foretrækker de at sove på øen, for dér sover man nu engang bedst. Derfor er det meget væsentligt, at man ikke alene ser på færgefarten som noget, der skal føre varer, også store maskiner, til – det er vigtigt – og bringe børnene og de unge til skole og hjem igen i dagtimerne; der skal også være mulighed for at have arbejde, man skal have specialister man skal kunne hjælpes, når sygdom og ulykke rammer borgere på øerne.

Foruden trafikspørgsmålet er befolknings-situationen, som det også er beskrevet så glimrende i redegørelsen og i rapporterne, en af de ting, der foruroliger os mest i relation til øernes fremtid. En ø, der er meget skævt befolket med hensyn til aldersgrupper, kan lige så vel som en nation, hvor fødselstallet er vigende, føle, at fremtiden er kortere, end man gerne ville have den skulle være. Jeg mener, at vi på alle områder skal gøre det attraktivt og muligt at få hjælp til selvhjælp for at kunne fastholde de forskellige aldersgrupper i øsamfundet.

Jeg tror, at en af de ting, der er mest brug for, er smidighed og fleksibilitet, hvilket også omtales i redegørelsen. Jeg tror bl.a., det er meget vigtigt, at vi betragter land- og byzonenlovgivningen på en anden måde, når det gælder øerne. Når det drejer sig om øernes forhold, kan det ikke være rigtigt, at man skal tage nøjagtigt de samme hensyn som f. eks. dér, hvor man har trafikale problemer osv. Det kan heller ikke være så væsentligt, om man samler eventuelt byggeri. Det gælder også anvendelse af vore bygge regler. Det må være sådan, at de bygninger, der eksisterer og er brugelige, kan blive indrettet til det, man ønsker at bruge dem til, uden alt for mange strenge regler om højde og beliggenhed osv. osv.

Jeg mener, der skal være fleksibilitet i forhold til lovgivningen, der måske er rigtig, men somme tider lige restriktiv nok for det øvrige samfund. Det skal være langt, langt friere i disse samfund, hvor vi skal udnytte de ressourcer, vi har, og hvor vi skal se mere